

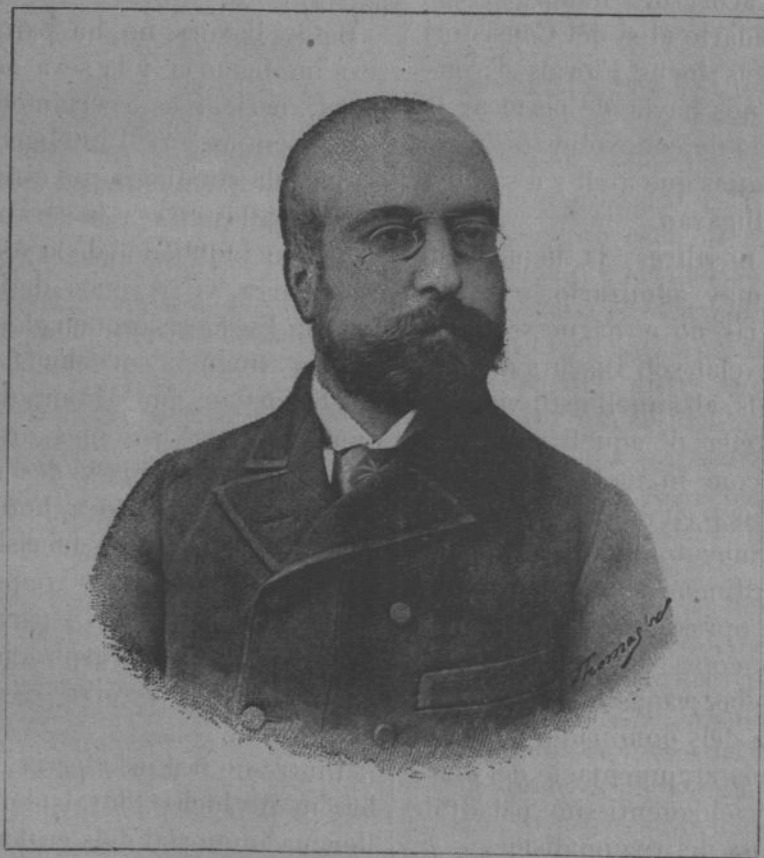
ANY I.

Barcelona 24 de Maig de 1891.

NÚM. 20.



SETMANARI POPULAR



D. ARTUR CAMPI3N

MANTENEDOR DEL CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS D' ENGUANY

BARCELONA 28 DE MAIG DE 1891.

DON ARTUR CAMPIÓN

Hi han noms que semblan una burla; pero n' hi ha d' altres que son una profecia.

Coneixem *Blanchs* molt negres, *Morenos* com un glop de llet; *Modestos* plens d' orgull, *Cán-didos*, com unas guillas; un *Ladron*, honradísim, y un *Santo* pitjor que un dimoni.

En cambi l' ilustre navarro que Barcelona te l' honra de hostatjar aquets dias, lo senyor Campión, es realment campió insigne de la sagrada causa dels drets y llibertats de la pàtria.

Los qui tenim lo cor y l' enteniment lligats á la bandera que, desplegada als quatre vents, proclama la redempció dels pobles, coneixiam y veneravam de temps, lo nom del eminent campió del regionalisme navarro. Y aplaudirem calurosament l' acort del honorable cos d' Adjunts que va cridar-lo al si del Consistori dels Mantenedors dels Jochs Florals d'enguany; perque axis nos havia de pertocar la honra y la satisfacció de conexel y de mostrar-li las fortas simpatias que á ell y á sa obra als nostres esperits lligavan.

Ja 'l tenim entre nosaltres; ja hem pogut coneixel y mes que may admirarlo, y aplaudirlo. Si altrás noticias no n' haguessem tingut, nos l' hauria revelat son Discurs de gracias dels Jochs Florals, ab aquell estil vigorós, fidel ressó del caracter d' aquell poble navarro, dur y verge com lo metall de las entranyas de sos monts, crit amorós d' aquella rassa valerosa que, may doblegada á cap jou, ve á encoratjar l' ardiment d' un poble que lluyta per trencar opressions ominosas; y además ab aquella copia de coneixements, que en compte de las vanas flors retóricas que inflan la paraula dels dominadors, venian á enrobustir la ferma argumentació del clar-vident, convensut y eloqüentíssim paladí de la regeneradora causa del regionalisme.

Era 'l Sr. Campión un senzill estudiant quan s' allistá ja en los rengles dels defensors de las patrias oprimidas.

Acabava la guerra civil. Lo poble espanyol afligit, desagnat y arruinat per la fratricida lluyta, al veurer arribat son termini, senti que li pujava del cor un crit de satisfacció; mes ¡ay! no pogué aquesta expansió brotar de tots

los llavis: que 'l poble euskar senti barrejar-se ab l' esperat anunci de la pau un nou crit de guerra, d' una guerra sorda, que no feya sanch, pero guerra que abrahonava espanyols contra espanyols, que arrocegava pel fanch la noble vestidura d' aquella rassa, que befava sa dignitat y minava son pervenir, que ofegava sos drets y sa voluntat, y matava la essencia de la seva vida: en una paraula, 'l poble euskar oí la proclamació de la guerra destructora de sos furs adorats, fent tremolar de soca-arrel lo sagrat roure de Guernika.

Paladí de la causa dels furs, se fundá á Madrid lo periódich *La Paz*. Al entorn de son Director, l' eminent patrici don Miquel Loreda, s' aplegá la cohort escullida dels bons fills de la rassa heróica dels euskars. En Campión, casi be criatura encara, mes ja amant ardorós de son pays, aportá á la obra patriótica los fruyts primarenschs d' un talent que desvetllá y posá en commoció 'l crit d' angoixa de sa pàtria.

Desde llavors, no ha parat un moment la seva inteligencia y la seva activitat. Associacions, periódichs, certámens literaris, han tingut sempre en ell intelligent y ferma ajuda, á una sola condició, que estimessen los furs y que treballessen per la seva restauració.

Fou soci fundador de la Associació Euskara de Navarra, y Secretari de la redacció de la Revista Euskara, orguen gloriós d' aquella, al qui ha vingut á succehir *La Euskalerrria*, de San Sebastián, que s' honra de contar al senyor Campión entre sos mes distingits col·laboradors. Dirigi *El Arga* y després lo *Lau-Buru*, diaris que ab no poca honra mantingueren enlayrada la bandera fuerista; y disfrutaban de la seva molt estimada cooperació las redaccions de tots los diaris y periódichs consagrats á la defensa de las aspiracions de son pays, *La Unión Vasco-Navarra*, *El Noticiero Bilbaino*, etcétera.

Dintre de la Euskalerrria, abogá per la celebració de Jochs Florals, en que s' exalcés la llengua immortal dels euskars, y lográ que se 'n fes á Elizondo un primer assaig, del que la literatura 'n guardará memoria eterna, puix dongué á coneixer al gran poeta modern Felipe de Arrese.

Un dia organís 'l senyor Campión una campanya electoral, per portar al municipi las aspiracions regionalistas: Tots los partits s' alarmaren y d' acort ab lo Gobernador, mo-

nàrquichs, de tots los matisos, republicans de tots los colors, formaren una coalició dels explotadors de la opinió y de tota la vida pública contra aquella onada de patriotisme que venia á escombrar del municipi tanta corrupció que 'l consumia y aclaparava. Axó no obstant, sortiren triomfants alguns fueristas; mes la indignitat de la lluyta feu fàstich á molts que sentiren horror de tornarhi. Lo senyor Campion, elegit allavoras regidor, treballá de ferm, y no sempre inutilment, per fer pràctichs los propòsits dels fueristas; entre altras cosas lográ que l' Ajuntament celebrés y presidís uns Jochs Florals, que tingueren gran ressonancia y que guanyaren adeptes á la causa que simbolisaren. En las eleccions municipals prop-passadas, lo senyor Campión, infatigable en sas lluytas, ha tornat á presentarse arborant contra tots los partits ls santa ensenya de *Dios y fueros*, y contra tota la oposició ha obtingut la victoria que será, no 's pot dubtar, feconda pels interessos del regionalisme de Navarra.

Perfilat massa á la lleugera, aquest es l' home d' acció.

Fora de Navarra y sobre tot fora dels círcols ahont l' amor á la causa de la propia regió fa visibles y estimables los esforços que en altras, al mateix fi 's realisan, lo nom del senyor Campion es conegut y admirat per sos treballs filològichs, juridichs y literaris.

Entre sos estudis de la llengua euskara, en los quals es una autoritat, podem citar los següents: *La Gramática euskara*, de gran predicament entre 'ls filòlechs,—*Ensayo acerca de las leyes fonéticas de la lengua euskara*—*Orreaga*, balada en dialecte guipuzcoá, ab divuyt varietats dialectals,—*Memoria lingüística acerca de los cuatro dialectos del bascuence*, (premiada en un concurs de Durango).

Entre sas obras literarias, com sabrán nostres lectors, puix es ben coneguda á Catalunya, gosa de universal renom, la novela *Don García Almorabid*, crónica del siglo XIII.

Pero además te publicats en periódichs y revistas, una llarga série de estudis y narracions, entre las que recordém: *La visión de Don Carlos*, *Príncipe de Viana*—*Los hermanos Gamio*—*Grachina*—*La muerte de Oquendo*, (en llengua euskara)—*La promesa*, (també euskar)—*El Coronel Villalba*—*Gastón de Belsunce*.—*Contrastes*—*Victor Hugo*, semblansa literaria; y, además, infinitat d' articles de crítica.

Com á juriconsult, ocupa un dels primers llochs en lo foro de Pamplona, y en lo sí del Col·legi d' Advocats ha redactat treballs molt importants, entre 'ls que 'ns complavém en citar una Memoria contra 'ls articles 14 y 15 del Códich Civil, d' aborrida memoria.

Perdónens l' ilustre escriptor y propagandista del regionalisme lo emboyrat retrato que 'n fem á nostres lectors.

No preteníam pas ferne un estudi, y sí solament presentarlo als bons cataláns, y donarli desde aquestas columnas, á ell, á la venerable mare, á la distingida esposa y á la hermosa germana, que l' acompanyan, nostra coral benvinguda y salutació afectuosa.

Ho hem ja complert, y sols nos resta dir *amen* á la bella expressió ab que tinalisá son discurs als Jochs Florals.

«¡Deu fassa de la meva estada entre vosaltres preludi y anunci de fraternitat indisoluble!»

N. VERDAGUER CALLÍS.

LA FESTA DELS JOCHS FLORALS

Lo passat diumenje, á la una de la tarde, va celebrarse la gran festa major de las lletas catalanas, que cada any ab frisanza esperan los amadors de las glorias de la Pátria.

La hermosa y escayenta sala de Llotja, ricament adornada, segons es costúm, estava plena, mes que altres anys, si es possible, d' una concurrencia distingida, en que lluhian nombrosas damas y senyoretas llurs gracias, realçadas pels alegroys vestits que 'l comensat istiu y 'l caràcter de la Festa ensemps reclaman.

Dalt de l' estrado s' assentaren los mes entussiasas del honorable Cos d' Adjunts, y 'ls mes distingits de nostres escriptors. També hi acudí l' Excm. Sr. Alcalde, D. Juan Coll y Pujol, ab una comissió del Excm. Ajuntament, una comissió de la Diputació Provincial, delegacions d' altres autoritats y centres docents, y per major satisfacció dels que aman las glorias de Catalunya, vingué á pendrer seti també en la gran Festa, l' Excm. Dr. Grau, Bisbe d' Astorga, tant conegut per sas virtuts y ciencia com pel seu patriotisme catalá, que l' allunyament aviva.

Lo senyor Alcalde va cedirli la presidencia, y, acabada la Marxa del Rey Joan, que execn-

tava la Banda Municipal, fou declarada oberta la Festa.

Y nostre company de Redacció, senyor Cabot, llegí un discurs del President del Consistori de Mantenedors, D. Joan Permanyer, en que després de deixar aclarit ab oportunas y enginyosas consideracions històriques, ab molt talent acobladas, lo que la Unitat Nacional, com avuy se practica á Espanya, significa, mostrá als ulls del auditori lo quadro hermosíssim y tan somniat de la Patria restaurada; de lo que será Catalunya en lo vinent segle, si 'ls catalans, com ara va succehint, s'apartan del podrimaner de la actual vida política dels partits, per acoblarse sota 'ls plechs de la bandera de la política patriòtica.

Los grans aplausos ab que la concurrencia oí aquellas consideracions y aquestas esperansas, expressadas pel Dr. Permanyer ab llenyuetje viril y convicció arrelada, que recordavan mes la figura venerable del Ministre Permanyer, son pare, que ell molt acertada y delicadement retragué, demostraren una vegada mes com no es possible que 'ls catalans deixen de adherirse á la patriòtica empena del Catalanisme, quan ben forta la experimentan. Llástima que al exir al carrer, los miasmas de nostra vida pública solen corrompre tots los bons sentiments y totas las rectas intencions.

La Memoria que llegí 'l Mantenedor Secretari, fou una nota un bon xich pessimista. Com se tracta de un treball d'un company nostre, no 'ns escau dirhi res mes. Sols nos adherim de cor á la seva intenció, de que un bon reactiu fassa rependre á la Institució los camins gloriosos de la seva historia.

Llegit lo Veredict y obert lo plech que contenia 'l nom de l'autor de *Lo plany de la fulla*, poesia guanyadora de la *Flor Natural*, fou proclamat lo nom del jove poeta, en Jaume Novellas de Molins, qui elegí Reyna de la Festa á la senyoreta D.^a Isabel, filla major del gran patrici catalá, D. Eusebi Güell, la que entre 'ls acorts de la música y 'ls aplausos de la gentada, passá á ocupar lo trono en que sa tendra hermosura, realçada per la blancor de la rica mantellina y 'l color rosat de son vestit, molt bellament esqueya.

Los accéssits á eix premi foren guanyats per la poesia *A Curull*, del jove Soler de las Casas, fill del eminent dramaturg D. Frederich, y *Cada cosa pel seu temps*, de D.^a Dolors Moncerdá de Maciá.

La *Englantina*, 's concedí á *Lo Baixell dels emigrants*, de D. Francesch Ubach y Vinyeta; y guanyaren accésit las poesias: *Primavera trista*, del Sr. Ubach; *La bandera gremial*, de D. Bonaventura Bassegoda; y *Lo Pregó*, de D. Víctor Brossa y Sangerman.

La *Viola*, fou guanyada per D.^a Dolors Moncerdá de Maciá, ab la poesia *La benedicció del auba*. Se concediren dos accéssits, un á *Lo darrer dia*, de D. M. G. A., y l'altre á la poesia *Ceguera Mortal*, del Sr. Careta y Vidal.

Dels premis extraordinaris, se concediren: l'ofert per l'il·lustre catalá de França, D. Justí Pepratx, al jove mallorquí Sr. Pomar; lo del Ajuntament de Reus, al Sr. Martí y Folguera, per sa poesia *Escornalbou*; lo del Centre Excursionista de Catalunya, al Sr. Carreras y Candi, per sa monografia *Argentona històrica*; y finalment, un premi instituhit pel Consistori, 's concedí á la poesia *L'Esquirol y la Tortuga*, del Sr. Soler de las Casas, qui n'hagué de repetir la lectura, obligat pels aplausos de la concurrencia.

Nostre company, Verdaguer, doná lectura al grandiloqüent y patriòtic discurs de gracias del Mantenedor D. Artur Campiñ, calurosament aplaudit, y del que res hem dirne, puix nostres lectors podrán en aquest número assaborirlo y meditarlo.

L'Excm. Dr. Grau, tancá la Festa ab un breu, més altament patriòtic parlament, en que expressá 'l goig ab que hi havia assistit, y 'l gran desitg que sentia per la major prosperitat de la Institució que ha estat y es lo bressol dels sentiments patriòtics que engroixen las filas del Catalanisme.

La impressió resúm de la Festa, pot aixís expressarse. Encara que algun any la poesia fluxeiji en los Jochs Florals ¿qué hi fá? ells son abans que tot, la Festa dels cors que estiman á la Patria.—V.

DISCURS DE GRACIAS

LLEGIT EN LOS JOCHS FLORALS D' ENGUANY, PER D. ARTUR CAMPION

Senyors:

Es tan viu y arrelat l'amor que sento per la terra nabarra, ma patria, y també per tota la terra euskara que, ab estremada repugnancia y tan sols per satisfer á poderosos motius solicitadors de ma voluntat, solch decidir-me á sortir de sos confins, semblant-me la terra que trepitjo y l'ayre que respiro en altrás regions esbarzers y miasmas de luctuosíssim desterro. Mes posada la ma sobre 'l cor y ab baseònica sinceritat ma-

nifesto, senyors, y declaro que no bé mos ulls s' esplatjan per la xamosa horta de Lleyda y descobren los cims desiguals de las heróicas serras manresanas, desde 'l fons de mon sér sento una onada de gratitut y fervent entussiasme que sembla dirme que no 'm trobo ja fora de ma patria, y posa en mos trémols llabris las paraulas d' En Pere lo Ceremoniós; «Jo 't salúdo, oh Catalunya, terra poblada de llealtat!»

Y ¿cóm seria possible que no aletejés dins de mon ánima lo noble afecte de la gratitut? Jamay, mentres visca, s' esborrará de ma memoria lo recort d' aquells jorns de tribulació que végeren cambiarse la dolcissima y sospirada pau en assot mes cruel que la guerra quan per tot Espanya ressonava atronador lo crit salvatge de Brennus y las bayonetas rojas de sanch de germans se clavavan en lo roure de Guernika y las espuelas de generals sortosos destrossavan lo llibre sant dels nostres Furs! Era la hora afrentosa de la liquidació revolucionaria y quatre provincias espanyolas eran afeixugadas ab las universals culpas com la cabra levítica ab los pecats d' Israel. Inmóvil y desayrada jeya la infelís Euskarria girats los ulls al cel, pensant al ohir lo clamoreig del odi y de la enveja que la pietat del mon ja era fugida! Mes fou per hostatjar-se en Catalunya, quin bras magnánim aixecá á Euskarria de la terra sagnanta, sostingué sa decandida testa, rentá sas crudels feridas y las curá ab balsams adormidors, embolcallá son cos, afadigat per la lluyta y 'l dolor, en la túnica del bon Samaritá y á cau d' orella de la víctima mormorá ab accent mes dols que 'l parrupeig de la tórtora: «¡Germana, germana meval!» Y feu encare més: redressá son cos de gegant y concentrant en son pit l' alé indomable dels defensors de la legalitat foral, l' esperit auster y diamantí de Fivaller, de Claris y de Casanova, s' encará ab los vencedors dihéntloshi: «atureuvos, la obra de la forsa es inicua. No assessineu lo dret, fentvos indignes de la victorial» y aqueix crit passá com revifadora alenada sobre las tombas dels que moriren á redós del penó de Santa Eularia! Y jo que no he oblidat ni las angonxas ni 'ls consols, ab l' entussiasme del primer dia avuy esclamo: «¡Benheida sias, Catalunya, terra de la justicia y de la misericordia!»

No hi ha res com l' amor, y al dirvos que estimo á Catalunya, me crech dirho tot. Pero no expressaria bé mos sentiments, fora servil com l' avar quan amaga sa riquesa si volgués afogar la manifestació del entussiasme que enardeix ma sanch, encativa ma inteligencia y enlluerna mos ulls per las glorias y grandesas d' esta ilustre nació catalana.

¿Ahont hi ha un poble que sia més privilegiat per la Providencia? Lo Pirinèu li dona la energia, tenacitat y forsa de las rasses montanyesas, la mar que banya sas hospitalarias costas li porta las civilizacions mediterraneas amostrantli seguidor viarany, per ahont pujan sas naus recórrer la doblada Odisea del comer y de la guerra. La naturalesa esquerpa en las montanyas, riallera en las planuras, elapejant en las ombrosas vernedas, axecant nevadas cimas, sobre valls delitosas, brodant arenas d' or ab randa d' argent tornant la terra cistell de viroladas floretas, desperta sa imaginació artistica, ab tots los contrast, la tendeix ab tots

los colors, la embauma ab tots los perfums, á fi de que tots los estils y genres pujan campir'hi, desde 'l delicat idili que 'l sol daura, fins al legendari drama ovirat á través de la llum esblaymada per las esllanegadas boyras pirenaicas.

L' acorralament de la rassa primitiva en algunas encontradas, son entreveement ab las invasoras en altres, la constant infiltració d' estranyas influencias per las amplas vias del mar y de las planuras occidentals y l' ambient natural obrant sobre los elements étnichs son las causas que explican lo desenrotlló admirable de la civilisació catalana y 'l geni realment protéich de Catalunya.

¡Quina diversitat d' aptituts y de tendencias! Lo tremp heroich del martre cristiá en lo piadós Fructuós de Tarragona, la renuncia de la ciencia profana en aras de la sagrada y l' ardent amor á la caritat en lo gloriós dominich Ramon de Penyafort, la sátira roenta de Juvenal concentrada en los Serventeschs de Bertran del Born, únich poeta del mon que ha cantat los horrors de sas propias guerras; la alegroya narració bocacciana en Pere Joan de Martorell. Un frá Ramon Martí per qui la filología hébraich-cristiana s' enlayra al predicament de ciencia perfeta; un Ramon Llull philosoph, poeta, místich, utopista, theosoph, visionari, resum portentós del saber de la etat mitja fós al calor del geni personal, inteligencia é imaginació prócers banyadas per la llum suau de las ideas platónicas; un frá Nicolau Aymerich paladí de la rahó positiva y de la puresa religiosa, carácter aspre y apassionat, personificació de la santa intransigencia católica contra tota mena d' erros; un Roger de Lluria que sagellá fins los peixos del Mediterrani ab las sagnantas barras; un Ramon Sabunde, gegant en quin front reflecteixen las derreras vesllums de la mística mitjeval y la celistias del psicologisme cartessiá; anell d' or, que lliga 'ls noms de Suso y Tauler als de Pascal y Kant; un Arnald de Vilanova, metje insigne, sabi philosoph, esperit enciclopédich, en qui las ciencias d' observació s' enllasan ab las arts endevinatorias, que junta en un sol home al sabi y l' augur, l' agrimensur y l' alquimista, l' experimentador de laborator y 'l vident apocalíptich, las nebulositats del *Evangeli Etern* y 'ls Cánons prosaichs del esperit láich y rahanador; un Joan Margarit, creador de las investigacions históricas y geográficas sobre la Espanya primitiva, diplomátich, polítich y guerrer ilustre, deslliurador de la crudel Enriquez y del malvat Ferran, capdill del partit realista, quinas mans sagnantas posaren la primera pedra de la unió castellana-aragonesa, destinada temps á venir en tornar tomba malehida de las llibertats regionals; un Casanova quina ánima pujá al cel demanant justicia, clamant venjansa, empesa per las flamas que abrusan á Barcelona, menys infames que la foguera ahont lo butxí de Castella, cremá las senyeras de Catalunya y las gramallas dels Consellers. Y en la época moderna lo ciclópich poble d' enginyers, fabricants é industrials, que han posat en la cimera del antich paladí catalá, la rojenca fumerola de las fábricas y engastat entre los diamants de la comtal corona los brilladors estels de la llum eléctrica.

D' una part lo polo idealista, los filosops, los mis-

tichs, los poetas, los pintors, frá Joseph de l' Esperit Sant, Gallissá, Amat, Bisbe Vidal, Vallcendrera, Balmes, Comella, Verdaguer, Guimerá Calvet, Fortuny, d' altre banda lo polo realista, los polítichs, los historiadors, los metjes, los juriconsults, los observadors de la naturalesa; Muntaner, Descot, Pujades, Dorca, Fontanella, Isern, Gimbernat, Bolós... centres abdós que ab ritme acompassat, enmenan y atrahuen las caudalosas corrents de la historia catalana. Los legisladors redactan lo *Llibre dels Usatjes*, lo del *Consolat de Mar*, y discuteixen ab seny y gravetat en las lliures y honradas Corts llegant á la posteritat, monuments de sabiduría y prudencia.

Aquí los marxants contan sos beneficis en las *Llotjas*, allá cantan los trovadors en torn del *aymador de la gentilesa* y avergonyeixen los cants de las sirenas en la partenopia cort d' Alfons V; altres jorns, un grapat d' aventurers épichs, fá tremolar al traydor bizanti y al turch inhumá.

De tots los heroismes y grandesas seria exemple esta historia; del art de acumular regnes sens restarne llibertats, ne donan compte los conqueridors de Mallorca, Sicilia, Naps y Cerdenya, que sempre saberen contraposar á la monarquia absorvent y unificadora de Castella, la monarquia federativa, foco solar que espargeixen los raigs de la justicia, sobre l' aplech de pobles agermanats. Qui busque lo prototipo del rey cavaller y popular, protector de las franquicias de sa nació, guardador del dret de sos vassalls, fomentador dels elements castissos de sa gent, assi lo té encarnat en la persona del valerós don Jaume, saludat proféticament per l' arquebisbe de Tarragona ab las paraulas *Ecce filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*, creador de las Corts, organisador dels municipis, escut del Dret indígena, qual corona de Conqueridor texiren los roures de Mallorca y las palmas de Valencia, espant de la moresma per sa llansa y llustre de las lletas pátrias, per son *Llibre de la Sabiesa* y la *Crónica*, tant heróich que *vencer ó morir* era sa divisa y tant dadivós que regalava regnes á Castella. Qui dupte entre la llealtat y la hisenda, evoque la espartana sombra de Dalmau de Rocaberti, qui encengué en lo bras de Perelada inestingible far de patriotisme. Los pobles que lluyan per sa independencia, recorden á Gerona, la ciutat dels sitis y aquells pera qui l' hora tremenda del extermini sia arribada, aprenguen á vendre molt cara la vida, en lo baluart de Sant Pere y á salvar lo dret, llensant á la cara dels vencedors, la immortal protesta de la martre Barcelona: Que se sápia també—deyan sos concellers—que sent la esclavitut certa y forcosa, en obligació de son càrrech, explican, declaran y protestan devant los presents, y com á testimoni als veniders, de que han executat las derreras exhortacions y esforços, protestant de tots los mals, runas y desolacions que sobrevingan á nostra comuna pátria, aixís com de la extirpació de tots sos honors y privilegis...

En vá rodan los canons per los desempedrats carrers; en vá esclatan las bombas, tronan los fusells. s' enfonzan las casas, espurneja l' incendi, fletoman y udolan los soldats borbónichs; aquell estrépit, aquell remor y terrabastall de la fi del mon, no lograren apa-

gar lo ressó del pregó de la ciutat, que encara sona, vibra y retomba en lo cor varonil dels bons catalans.

Perdonaume, senyors, si recordo en aquesta festa de pau y de las bellas lletas, escenas de sanch y de desolació que per bé de tots, més valdria no haguessen ocorregut jamay. Més, desitjós de manifestárvos mos sentiments, me era del tot impossible amagar, que l' mateix que las venturas vostras me tocan vostres agravis y m' dolen vostras tristesas. Que est amor y admiració per Catalunya, son lo sol títol que puch alegar en mon propi juhi, pera no sentirme totalment confós per la alta é inmerescuda honra que de vosaltres he rebut. Cóm, sinó m' hauria resoltá assentarme entre l' ilustre Consistori de vostres Jochs Florals, que celebra solemnitat culta y patriótica, digne per son esperit, de esta rica, espléndida y excelsa ciutat de Barcelona, *correspondencia grata de firmes amistades y en sitio y en belleza única*, que la patrocina! No ja mérits personals, exclusivament visibles á vostra cortesia y benvolensa, sino lo que encara m' dol més, ni la inmerescuda representació d' una gran tradició literaria puch lluhir; que allá, á Navarra, encara que no han faltat insignes escriptors, cauhen sas obras sots la jurisdicció de la literatura castellana y fins, sent navarro lo mes gran dels prosistas euskars, fora en mi inescusable fanfarronada anomenarlo entre 'ls vostres d' universal y merescut renom.

La enérgica, concisa, flexible, capdal y armoniosa llengua catalana se mostra als ulls de tothom rublerta de joyas ciselladas per l' art més exquisit. Mentres los altres idiomas neollatins jeyan entumits y agarrotats per las lligaduras de la barbarie, volava l' vostre ab alas d' áliga pel cel puríssim de la Provenza. La rima, eix inestimable primor de la poesia moderna, embeilleix, abans que cap altre á la literatura provenzal. Emperadors, reys, prínceps, molts d' ells extrangers, la conreuhan y en sos pits abundosos beuben inspiració Dante y Petrarca. Es tant viva la seva acció social, que iguala als plebeus ab los nobles: la historia ns conserva l' nom de Matilde de Montagnac, que despreciá á quatre prínceps per un senzill trovador, lo terrible Bertran de Born, que ni en la tomba gosá de pau. Vibran las cordas de la fé, de la patria y del amor. Los trovadors disfrutan la influencia política; acoblats al entorn de la casa de Tolosa, quan desde l' Nort devalla una nova irrupció de barbres y fa presa en la civilització del mitjdia, son causa de que mori en los infaustes camps de Muret l' héroe de las Navas; Marca-brú entona la Marsellesa de la edat mitja, y al costat de la fresca *albada* que 'ls refilets del rossinyol acompanyan y junt á la *serena*, coronada d' estrelles, xiula com una serp lo *serventesch* implacable, tancant aquest cel marvellós que enclou dintre d' un arch d' or sembrat de pedreria á Provenza, Catalunya y Valencia, lo sublim erotisme d' Ausias March.

La llengua catalana, la llengua en que cantaren Vidal de Besalú, Cabestany, Guillelm de Bergadá, Jordi de Sant Jordi, la que corria ab nerviós, sobri y lluminós estil per las páginas de Muntaner, Descot, Eximenis y Bernat Metje, la que l' geni volador de Ramon Llull feu ressonar á Tunis y Sicilia, á Paris y Moscou, com á reyna destronada, després de la catástrofe de

1714, per la pols dels camins l'arrossegan plebeus y toscos poetes. Ab tot, la inefable bondat de Deu, tenia decretat renovar per ella lo miracle de Llatzer. Y la literatura catalana, evocada per la *Oda á la Pàtria*, d'Aribau, y atreta per las penetrants y revoltadoras notas del Gayter matinejador, se tragué la son de bronzo, va cenyirse la regia corona y ompli las ombrosas ribas del Llobregat, del Ter, del Francolí, del Segre y del Besós, d'esbarts de cantayres rossinyols que deixaren al mon sorprés y admirat. Avuy aquesta literatura es una espléndida constelació que impera soberanament en lo cel d'Espanya, perquè, com diu l'insigne escriptor montanyés Pereda, á ella pertanyen l'únich poeta épich espanyol y l'únich dramaturg contemporani en quinas tragedias espurneja lo númen soberá de Shakespeare. Bé voldria citar los noms dels poetes, dels dramátichs, dels noveladors, dels quantistas, dels escriptors tots que constituheixen aquest tany y resurrecció gloriosa: pero 'm sento sense alé per empendrer aquesta enumeració omérica. Creyeume, senyors; si no saltan eixos noms de ma ploma, los porto guardats en mon cor.

Res que á eix moviment literari s'assemble presenta ma vella y gloriosa terra, ni vosaltres preteneu honrar en mon nom los mérits de una literatura. M'haveu dispensat l'inoblidable y pregonament agraht benefici d'elegirme entre tots mos conterrànies, á fi de personificar vostras simpatías per Navarra. Los dos pobles pirenychs se donan las mans en aquest instant: al apretarse se reconeixen y diuen:—Ja avans estiguérem enllassats.—També han sigut nostres vostres reys; també poblaren gentadas de vostra rassa nostras vilas y ciutats, y dialectes de vostra llengua se parlaren en las corts de nostres reys y 's redactaren en ellas innumbrables documents de nostres arxius y foren verb poétich de nostres trovadors Guillém de Tudela, Joan de Viana y Diego de Valtierra. Invictes guerrers navarros regaren ab llur sanch los camps de Mallorca combatent á las ordres de don Jaume. Un Corbarán de Leth fou senescal de vostres almogávors y 'l degenerat Paleólogo ohí ab lo mateix espant l'*irrinzi* bascónich, que 'l *desperta ferro*. També se 'ns comaná la bojeria épica de vostras expedicions y férem reverdir á Orient las llegendarias proesas de Roger de Flor. Nostras llágrimas y las vostras, allá 's confongueren y barrejaren, al caure sobre la tomba del primpcep don Cárles, com las ayguas dels rius catalans y navarros se barrejan y confonen en las corrents del Ebre que portan á Catalunya las besadas de Navarra.

¡Deu fassi de la meva estada entre vosaltres anunci de fraternitat indisoluble! ¡Y si alguna vegada los famolenchs lleons s'abrahonan á la sanch de vostras barras, que las cadenas de nostre escut los empresonen!

HE DIT.

MON PALAU

Árboles, cielo y arroyuelo y prado,
todo me halaga y á mi vista rie.

(QUINTANA).

Jo tinch al mitj del bosch una masía
que per mí es un palau,

si hi manca l'or, l'argent, la pedrería,
no hi manca dolsa pau.

Sas cambras no son pas encatifadas,
ni 'ls envants tapissats,
ni tinch glavis y llansas arregladas
en escuts quartejats.

Tampoch joyells s'hi trovan, ni figuras
de marbre y de relleu,
mes no hi mancan las bellas esculpturas
que imatge son de Deu.

Per comptes de camelias y violas,
junquillos, gessamins,
al bosch n'hi tinch espígols, farigolas,
orenga y romaníns.

Tot es senzill allí, tot enamora;
los plahers, las costúms,
l'encesa flor que 'ls raigs del Sol anyora,
lo dols cant dels verdúms.

Los roures centenaris que m'ombrejan,
lo bes del ventijol,
los perdigots que al lluny escotxinejan,
los planys del rossinyol.

¡Qué hermosas son las horas de vesprada
quan marxa á joch lo vent,
y que bell contemplar en la serrada
los raigs del sol-ixent!

¡Cóm se m'aixampla 'l pit ple d'alegría
en eixas soletats!
dixesas horas en que l'hom somnia
amors, felicitats.

Lluny del brugit del mon y sa alenada
de vicis y passions,
l'ánima resta, ensemps que enamorada
rublerta d'il·lusions.

En lo trángul del mon, manca alegría,
ventura, dolsa pau;
mil voltas aymo mes ma humil masía,
que lo mes rich palau.

JAUME NOVELLAS DE MOLINS.

PATRIOTISME D' UN INFANT

POESÍA ESCRITA PER ÉSSER RECITADA PER UN NEN DE 8 ANYS

Jo só fill de Catalunya,
y estimar ma Pàtria, dech.
L'aym ja molt... com á bon fill
que de ma Pàtria vull ser;
y encar que, infant, ni la historia,
ni grandeses puch savern,
m'entra ja al cor tot quan porta
un ayre catalanesch.

¡¡Visca, Visca Catalunya!!
Eix es mon cant mes plascent!

—
Que nostra Pàtria es esclava,
m'esplican mos germanets...
Prou, adintre del col·legi,
ab lo professor ho coneix,
que si en ma llengua li parlo,
fa veure que no m'enten...
Mes protestant ab fermesa,
fins á morir cridaré:
¡¡Visca, Visca Catalunya!!
Mon crit de lluyta serà eix!

—
Y després de mort, quan puge,
voltat d'angelets, al cel,
á Maria sobirana,
que nostra Patrona es,
entre un chor de sants y arcàngels,
per la Pàtria pregaré...
La lliuraré... y joyosos
á la Verge dant mercés:
¡¡Visca, Visca Catalunya!!
ab los àngels cantarém!

—
Y quan lo jorn del judici,
tothom ja al cel ó al infern,
convertit en foch lo mon,
vage á finir l'univers...
vull demanar á Sant Jordi,
que, ab serafins y angelets,
arrancantla de la terra,
pugen Catalunya al cel,
perque no more ma Pàtria,
perque *Visca eternament!!*

PERE MUNTAÑOLA.

MOVIMENT REGIONALISTA

La Patria Gallega, dona compte d'haver arribat á mans del venerable quefe del regionalisme á Galicia, don Manel Murguía, la corona que diguerem li enviava la *Lliga de Catalunya*, per esser col·locada en la tomba de la immortal poetisa donya Rosalía de Castro. Nostre estimat colega, mostrant un agraïment nobilíssim, descriu la corona ab frases que be revelan ab quant bons ulls se l'han mirada, y diu:
«¡Vulga 'l cel que la presentalla rebuda, sia un nou llas que estrenye més fort l'afecte de catalans y gallegos, y estimul profitós per lograr, ben aviat, las llegendas aspiracions dels dos pobles germans!»

Y nosaltres responém de tot cor: ¡Áxis sial!

Ha mort á Corgo, (Galicia), don Enrich Castillo, jove facultatiu, que era una gran esperansa del regionalisme gallego. Al cel sia.

La Época, de Madrid, escrigué: «Algúns periódichs alemanys no amagan la sorpresa que 'ls produheix lo fet d'haver guanyat molt terreny 'l regionalisme, desde la cayguda de 'n Bismarck.»

Y ho comenta áxis *La Patria Gallega*: «...á nosaltres, que conexem la historia del regionalisme alemany no 'ns sorprén la noticia.

Lo regionalisme es una doctrina vella á Alemany... Lo que ara crida vivament la atenció, es lo palpable y ràpit progrés del regionalisme á Europa.»

—
En la vetlla d'un dels dias d'eleccions municipals, se verificá en lo teatro Gayarre, un meeting de propaganda electoral republicana. Tres dels oradors parlaren en catalá, y quatre en castellá, entre ells lo *federal* Vallés y Ribot. Que abundan entre nosaltres tipos que troban més senyor y més adequat al vol de la seva eloqüencia, la sonora llengua dels castellans, massa ho sabém, pero que 'l Sr. Vallés y Ribot, *federal*, y catalanista (á la seva manera), cayga en eix vici, no 's comprén. ¿Si li haurá succehit, ab la seva anada al Parlament, lo que á aquell militar que després d'haver passat un any á Girona, parlava en castellá, per que, deya, que se li havia oblidat la llengua catalana?

Mes conseqüencia, Sr. Vallés.

—
Diu nostre benvolgut colega *El Eco de Sitges*:
«Torna á parlar-se entre algúns entusiastas catalanistas, de la fundació d'un *Centre Catalá* en aquesta vila. Conten sos iniciadors ab nostre apoyo.»
Y també ab lo nostre, en lo que puga servirlos.

—
En lo Círcol Literari de Vich, va celebrarse 'l dijous de la setmana ante passada, una vetllada literaria musical, en que 'ls senyors Bayés y Coch, y Fatjó Vilas (D. Joseph), joves catalanistas d'aquella ciutat, llegiren composicions en prosa y en vers, que entusiasmaren los sentiments patriòtics de la concurrència.

—
Lo *Foment Catalanista*, celebrá 'l passat diumenge, altra de sas concorregudas vetlladas. Lo saló s'havia embellit ab algunas milloras; particularment ab los escuts de las regions de la antiga corona d'Aragó, obra del intel·ligent soci senyor Oliver.

Foren molt aplaudits los treballs que en en prosa ó en vers hi llegiren algúns socis, entre 'ls que recordém, als senyors Planas, Muntanyola, Vilar, Oms, etc., y especialment la senyoreta Roqué, que executá ab l'acordeon algunas composicions en mitx d'un estrépit d'aplausos; també fou molt aplaudit lo notable pianista, senyor Bosch, que galantment se prestá á amenisar la catalana festa.

—
Diu *Lo Catalanista* de Sabadell:

«De Vetllada literaria musical modelo, pot calificarse la que celebrá lo dilluns passat la Secció de Sant Lluís de la Academia Católica d'aquesta ciutat, baix lo programa que tingerem lo gust d'anunciar en nostre darrer número.

Aquest calificatiu pot donárseli principalment per que reuní totas las condicions esencials que deurían tenir las festas de nostra terra ja que desgraciadament per funestas influencias y desviament de sentit comú havia passat á consuetut rutinaria celebrarlas disfressats de tal manera, que més semblaban festas celebradas en pobles de Castella que dintre de Catalunya.

Comensá donchs dita Academia y Secció de Sant Lluís repartint las invitacions-programa, escritas en catalá, y en llengua catalana fou llegit ab molta perfecció per lo jove Sr. Cendra lo discurs d'obertura com també llegí no menos admirablement en nostra llengua lo parlament de gracias lo jove Sr. Lladó, es á dir que tota la part que diriam oficial de la festa, fou com áxis pertoca en llengua de la nostra terra.

De los demés treballs literaris, llegits tots per jovens de la mateixa secció, la major part foren en catalá y alguns en castellá, demostrant áxis que las festas literarias no deuen

cenyir-se á una sola llengua, sino que 's deuen cultivar los idiomas més usuals y més convenientes á cada regi6.

Be pot per lo tant calificar-se de modelo aytal festa, en la qual hi dominá tan bon criteri, tenint ademés que afegirhi, que tots los treballs convergían ab l' objecte de la diada y obsequiant á la Verge de la Salut llegits ab tanta perfecci6, que tots los joves mereixen llarchs aplaudiments per la distingida y numerosa concurrència qu' omplenava de gom á gom lo magnífich saló com també mereixeren molts aplausos las pessas de música intercaladas, realizadas per un magnífich piano de cuá, foren magníficament executadas per jovers de la mateixa Secci6, distingintse com á notables y primarenchs artistas en lo violí, los senyors Ramon Quer y Francisco Clapés.

Nostre aplauso á la Secci6 de San Lluís y á la Academia Católica, y en particular una coral felicitaci6 al nostre insigne compatrici, lo Dr. Sardá y Salvany, consiliari de la Academia, que ab tan acert y ab un zel y constancia infatigables conduceix aquell pomell de jovers per lo bon camí del amor á Deu y á la Patria, qu' es lo camí més dret que porta á l' home á la perfecci6 social.»

En lo darrer nombre de *Lou Felibrige* son Director, l' entusiasta y estimat Joan Monné, fá una calenta narraci6 de la forada que han fet enguany los felibres de la *Mantenç6 de Lengad6*. Formavan part de la expedici6: Lluís Roumieux, Messine, Richier, Fournel, Chabaneau, Redonnel, P. Devoluy, P. Valery, Lleó Roumieux, E. Augé, Troubat, fill, E. Marsal, Arnavielle, etc., y ademés un fresch aixam de gentils felibresas. A las quatre arribaren los felibres á Castell-Nou, davant lo bust de Mossen Favre.

La plassa estava plena de banderas y de flors, y 'l penó dels felibres onejava damunt lo bust. Al peu d' aquest se verificá la cerimonia, comensant ab un flamejant parlament, de L. Messine á la memoria de mossen Favre, l' admirable Prior de *Cello-Novo*; després se llegiren poesies y n' Arnavielle entoná la cançó á Favre. Acabada la festa, 's celebrá un animat banquet, en que 's brindá per en Roumieux, pel triomf del provençal en las escuelas, y pel pervenir del Felibrige.

Lo *Centre Catalá* de Sabadell, nos convidá oportunament per la sessió literaria que ahir nit degué celebrarse al objecte de commemorar lo quart aniversari de la fundaci6 de tant activa y valenta associaci6 catalanista.

Alguns de nostres companys de Redacci6, partiren ahí per dita ciutat. En lo vinent número donarém compte d' un acte que esperam resultarà de verdadera importancia mes que mes ananthi lo senyor Campi6n.

L' Ajuntament de Marsella té en estudi 'l projecte de contribuir á honrar la memoria de Víctor Gelu.

Aquest poeta popular y regionalista, nasqué á Marsella l' any 1806, y morí en dita ciutat l' any 1885. L' Ajuntament de Marsella, 's proposa donar á la que avuy se diu Plassa Nova, lo nom de Plassa Víctor Gelu, y aixecar en dita plassa un monument ab lo bust del poeta.

Los mes passat, marxá envers á Buenos-Ayres, lo venerable felibre, Lluís Roumieux, en lo barco *La Provença*.

Segueix á Provença lo triomf de la llengua regional. A Marsella, continua sos sermons provençals l' eloqüentíssim P. Savié. A Sorgo, s' estrená una ópera de lletra provençal. A Tolon, predica en llengua del pays, y ab gran exit, lo P. Buisson; y en varias poblacions, distingits oradors fan conferencias en provençal, estudiant la literatura y las institucions del pays.

Ademés, á Tolosa 's cantarà davant lo President de la República, una ardenta cansó, lletra llenguadociana de n' August Fourès, y música del jove, gran premi de Roma, Pau Vidal. També per aquesta ocasi6 preparan cants llenguadocians los orfeons de Tolosa.

Fa algun temps que morí á Marsella, á la abadia de Santa Magdalena, lo frare benedictí Ninus Garnier, qui havia guardat en son cor un gran amor per la llengua del Mitxdia, amor que li inspirá poemas provençals, prou notables, y sobre tot la idea dels romiatges que cada mes de Maig se feyan á la Mare de Deu de la Guarda, ab sermons y cántichs provençals. R. I. P.

De *Las Cuatro Barras* de Vilafranca:

«Lo diumenge, dia 3 del corrent, se reuní en Junta General lo *Centre Catalá Vilafranquí*. Lo senyor President doná compte d' haber rebut dos comunicacions, que seguidament llegí lo senyor Secretari. La primera era del soci don Joseph M.^a de Fábregas, y demanava que 'l *Centre Catalá Vilafranquí* s' adherís á las varias instancias dirigidas per distintas Associacions Catalanistas á la Diputaci6 Provincial, pera que estableixi y sostinga una Cátedra de Dret Civil Catalá y altra de Llengua Catalana. Després d' algunas entusiastas paraulas del President, senyor Sacases, encaminadas á demostrar la verdadera necessitat que per Catalunya té la creaci6 d' aquestas cátedras, s' acordá per unanimitat enviar en aquest sentit una sollicitut á la Diputaci6. L' altra de las preditas comunicacions era de la Junta Administrativa del Sant Hospital d' aquesta vila, donant compte de que procedint dita Junta á la restauraci6 del altar de Sant Jordi, patró de Catalunya, ho posava en son conexement per si hi volia contribuir; acordant, que á causa de no contar la societat ab medis pera ferho, s' obrís una suscripci6 destinada á dit objecte.

Inmediatament lo senyor Secretari doná lectura del Reglament interior, que fou aprovat per unanimitat.»

Lo passat dilluns la «Lliga de Catalunya» celebrá en lo saló de Cent de Casa la Ciutat una vetllada literaria en obsequi dels poetas premiats en los Jochs Florals d' enguany.

Lo Vice-president de «La Lliga» Sr. Valls y Vicens llegí un oportú discurs explicant l' objecte y significaci6 del acte y fenthi patrióticas consideracions. Després se llegiren las mes de las poesias premiadas, y un quadro en prosa del señor Vilanova, acabant l' acte ab un discurs de gracias, que puix fou obra del señor Picó y Campamar, no cal calificar. *La Renaixensa* ha publicat aquest discurs, axís com lo del señor Valls y Vicens.

En la vetlla del passat diumenge, en que 's celebrá la festa dels Jochs Florals, se reuniren en lo Restaurant de França, un gran nombre de catalanistas, assistinthi també 'l Sr. Campi6n.

Després del dinar, en que regná la germanívola expansi6 dels qui son amichs y companys de causa, lo President del Consistori senyor Permanyer, saludá en nom de aquell y del Cos d' Adjunts, al senyor Campi6n, extenentse en consideracions oportunísimas que la concurrència rebé ab grans aplausos. Al aixecarse 'l senyor Campi6n, renová en la sala una repetida salva de picaments de mans, que 's renová sovint durant lo patriótic y felicisim parlament del ilustre regionalista navarro.

Lo senyor Rubió y Ors, exposá un projecte que segurament veurém realisat, y que ha de contribuir á la prosperitat de la instituci6 dels Jochs Florals.

Ademés parlaren lo senyor Alsina (D. Ferrán), molt rebé; lo senyor Valls y Vicens, lo senyor Folguera, lo senyor Verdager, y altres.

Lo senyor Verdaguer llegí un entusiasta telegrama, que desde Madrid enviaren los estudiantes del Doctorat: Duran, Ferrer, Garriga, Monegal, Losada, Roger, Sabater, Torra, Borrás, Martí y altres; acullit afectuosament pels concurrents. Llegí també nostre company, una carta del il·lustre català de França, D. Justí Pepratx, que no podem menys de copiar aquí en part. Diu així:

Perpinyà, 14 Maig 1891.

Sr. D. Narcís Verdaguer y Callís,

á Barcelona.

He prés la llibertat de dirigirli pel correu, com á secretari del Consistori, quatre exemplars de l' Atlántida, (Edició Hachette), y cada hu dels quatre ab dedicatòria.

Si ho permet lo insigne Consistori, y mentres sia placent á tots ells, voldria que fossen los dits exemplars entregats als quatre poetes, que hi van indicats per sos respectius premis, al acte que 'ls hi serán donats. Los hi podrà dir vosté, que 'ls vullan rebrer com á senzilla penyora d' afecte y agraïment d' un cor català, pel tribut que han ells pagat enguany á la nostra may prou presada llengua materna, y que, si aquell que los hi ofereix està avuy desgraciadament privat de participar á la gran festa anyal y d' assistir á sa coronació, ell ab tot no deixarà de unir-se de cor als aplausos que 's mereixen y se 'ls hi tributarà.

En lo banquet fraternal, haurà d' esser V. també mon intérprete y dirà millor que no diria jo, ab sa eloqüència calurosa y persuasiva, tots los avantatjes, la prosperitat, y en una paraula, tot lo be que desitja un fill del Canigó y demane al Bon Deu concedesca més y més á la santa causa del ver catalanisme, de la que es ell lo servidor constant y feal, encara que lo més humil; y brindará en nom seu pel Excelentíssim senyor President y 'ls insignes mantenedors; per tots los senyors adjunts, per la Reyna de la Festa, y finalment per la unió de tots los cors que alenta la que no es morta y bategan per sa glorificació, vinga d' ahont vinga, de baix com de dalt y d' Espanya com de Fransa.

Vulla V., amich Narcís, acceptar aquest encàrrech, que no li será massa pesat, m' afiguro, coneixent ja son valent cor, y rebine desde ara las gracias mes complertas y mes senceras, del que lo estima y es son afectíssim amich y servidor.—JUSTÍ PEPRATX.

Aquesta carta fou oida ab gran reculliment, y ab cert cert condol de que no 's trobés entre nosaltres l' amich anyorat, á qui sempre 's troba faltar en aquestas ocasions.

Per axó s' acordá saludarlo per telegrama, manifestantli l' agraïment de la concurrència.

També s' acordá enviar comunicacions saludant als senyors Sagarminaga y Murguía, paladins del regionalisme á Basconia y á Galicia, respectivament, á qui en anys anteriors tinguerem la honra d' acompanyar y d' aplaudir en semblant diada.

Llegiren composicions literarias molt aplaudidas, lo senyor Bassegoda, lo senyor Genís y Aguilar, que tot apresat arribá de Vich, per honrarnos ab la seva companyia; lo senyor Brossa, lo senyor Soler de las Casas y l' senyor Vilanova.

Ab motiu de celebrarse 'ls Jochs Florals de Galicia, La Pàtria Gallega publicarà un número extraordinari, ab treballs dels mes coneguts escriptors regionalistas d' Espanya.

CORREU NACIONAL

L' assumpte mes important de la quinzena que ha mitjansat entre aquesta y la anterior crònica han sigut lo de las eleccions municipals celebradas la setmana passada.

Setmana d' eleccions, setmana de trampas, máxime ara que lo gran remey del sufragi universal obliga als uns, per la necessitat de sostenirse, y als altres pera donar probas d' un vigor y d' una compactibilitat que de cap manera 'ls hi son propis. Tot, pel que mira al fondo de las cosas, resultat inevitable de la actual forma del sufragi, per vots aïllats, (per lo individuals), y sense conexió y que donan origen á unas corporacions, en que los grupos naturals hi tenen una representació desequilibrada y fins devegadas n' hi ha que no 'n hi tenen.

Quedem, donchs, en que las trampas son fruyt del sistema. En las passadas eleccions municipals, han pastejejat quants partits hi han pres part. Del governant ja no cal dirne res, mes los republicans, que tanta moralitat venen predicant y que fan tants escarafalls de sinceritat, dada la posició que ocupan han demostrat també que sa habilitat arriba á un grau superlatiu y que demá que fossen poder, lo sufragi seria lo mateix que ara, si no fos cosa pitjor. Exemple, Barcelona. Los republicans se las portavan ben estudiadas las llistas de electors; sabian be qui era viu, qui era indiferent y fins qui no ho era, y s' ha dat lo cas ó molts cassos que 'ls morts han votat pels republicans y també molts indiferents y fins en algun colegi, pera votar pel candidat republicà, s' hi han verificat suplantacions. Així, que 's dexin de prédicas, y fassin lo seu fet sense hipocressias, que lo que es lo pays á uns y als altres ja 'ls te ben amidats.

En aquestas eleccions, com d' un quant temps ensá en totas, la característica de la gran massa d' electors ha sigut lo retrahiment. Y desgraciadament no será pas motiu pera tréurelen lo veurer que únicament la política se llensa, com gos de presa sobre la carn, á conquistar las cadiras de regidor que deurian estar exclusivament reservadas pels homes de Administració. Al entrar en la Casa del Comú, cada regidor deuria dextar á la porta son caracter polítich, més axó ja es anticuat. Ara s' hi sol portar lo esperit de banderia y además una bona gana. Altrement, encara que 'ls conservadors han triomfat en la majoria dels municipis de la península, los republicans hi han obtingut també molts llochs. A Bilbao han triomfat quatre socialistas. Los fusionistas, de tots, son los que han patit més. Ells, los instauradors del sufragi universal, han quedat ben sufragits.

Continúa en vigor en lo Congrès la consigna de no perdre temps; tan es així que únicament pera discutir la resposta al Missatge de la Corona s' hi ha passat tres setmanas y encara gracias.

La brega que ha produhit la discussió en general ha sigut freda, ja que l' únich incident que semblava escalfarla s' ha oblidat tot seguit. Nos referim al promogut pel senyor Nocedal. Salvo algunas exageracions de la aplicació práctica de doctrina, lo quefe integrista ha estat contundent, sobre tot en la part de refutació de certas afirmacions del senyor Silvela sobre política regionalista y en que dit home posá en evidència que las ideas novas sobre governació dels Estats no 'ls entran als conservadors. Tant se val, ja que no privarán pas de que fassin lo seu camí.

També lo senyor Romero Robledo feu mans y manigas pera animar la lluyta portantla al terreno dels personalismes que son avuy com avuy lo que predomina en la política espanyola. També lo senyor Sagasta, cremat, segons diuhen per lo adversas que han resultat pel seu partit las passadas eleccions municipals, volgué fer un acte de oberta oposició al govern y explicá la última crisis. No digué res de nou, parlá en Cánovas y fou aprobada la resposta al Missatge.

Ara comensan las discussions sobre assumptos económichs, y pels preliminars, las tals discussions sembla que serán empenyadas y laboriosas. De moment creix la oposició del pays al projecte de reorganización del Banch d' Espa-

nya, poch's s' avenen de bon grat en que los privilegis de que aquell establiment disfruta sian ampliats. Y heus aquí á moltes entitats y corporacions mercantils suscribint exposicions á las Corts pera que neguin aprobació al projecte del senyor Cos-Gayon.

Los valors públichs sofreixen aquests dias forts daltys-baixos. Es una tempesta general que abraça la major part del mon, ab onadas tan altas y bellugadissas, que segurament serán moltes las petites fortunes que hi naufragarán. Aquesta mena de *craks* de temps ha que venen periódicament repetintse, mes no hi ha escarment que hi valga. La *Bolsa y los bolsistas* sempre ab la mateixa febre d' or.

Encara que per aquest any ja está llesta la brega promoguda ab motiu de la qüestió obrera, es bo conèixer per la ensenyansa que se 'n despren la opinió que 'n te feta lo clarividet home públich Bismark. Reconex lo canceller de ferro que las manifestacions dels payssos de rassa llatina no han revestit la importancia que s' anunciava, mes han sigut prou intenses pera fer veurer en son desenrotlló un moviment d' importancia, presentant un motiu de temor pera la pau futura y pels governs que toleran aquella exhibició de forasas. Diu que no mes hi ha un medi pera oposar als socialistas y als treballadors que volen la huelga. Lo de detenir y jutjar severa é immediatament á tots aquells que cometin un acte ilegal, de modo que sápigam los altres que tota alteració del ordre será al punt castigada. A Alemania te assignada una pena de cinch anys de presiri, y los treballadors, si fan la seva, es sense saragata ni coaccions.

Acaba afirmant que 'ls governs que transigeixin ab los socialistas sufrirán terribles consecuencias y que es menester revestirse d' energia y decisió si 's vol aturar 'l mal.

Y, francament, tothom que pensi una mica, va coincidint avuy ab la opinió de 'n de Bismark.—X. B.

DIETARI DEL PRINCIPAT

En poch's dias s' han adelantat molt los preparatius é instalacions de la Exposició de plantas y flors próxima á inaugurarse. Per ells podrá judicarse aviat l' éssit d' aquesta exposició, que resultarà important.

Durant los tres primers mesos de aquest any s' han extret de las minas de Sant Joan de las Abadessas 96.086 quintás de carbó, que ha sigut venut tot á boca de mina.

La euga *Fadrineta* procedent d' una cria de Cerdanya, propietat de D. Higini de Rivera que ja diguerem havia guanyat un premi en las carreras de cavalls de Madrid, ha sigut molt festejada en las nostras, per haverhi obtingut una serie de trimfs. Felicitam de nou al propietari que tans sacrificis ha fet pera lograrlos.

Los periódichs de Palma cridan la atenció sobre la la necessitat d' unir la isla Cabrera ab la de Mallorca per medi d' un cable, puix que la circumstancia de reunir un excelent port contribuix á que en ell s' hi refugien molts barcos, de qual permanencia no es possible tenir noticia per falta de comunicació.

Havent los catalanistas de Sant Sadurní de Noya prés part en la passada lluyta etelectoral, lograren treure triomfants de las urnas al individuos del Centre Catalá de dita localitat, senyors don Antoni Escayola

y don Joan Sala. Sembla que hi ha probabilitats de que un d' ells sia designat pel càrrech d' arcalde.

Hem tingut lo gust d' estrenyer la ma al conegut pintor catalá resident á Roma, nostre particular amic D. Enrich Serra.

En las entradas de Llotja y á la hora de celebrarse 'ls Jochs Florals, se repartiren unas fullas contenint una excitació á favor de la Tómbola que 'l dia 30 del corrent s' obrirá en lo Saló Parés, á benefici de la familia del tant anyorat Fontova.

Aquesta setmana hem vist exposadas en la sala de can Parés, cinch obras pictóricas molt notables, originals del conegut pintor basch senyor Echeda, resident á Roma fa alguns anys.

Segons hem llegit, la ciutat de Valls quedá dias passats completament á las foscas. Sembla que l' Ajuntament deu una cantitat molt pujada á la Empresa del gas de la citada ciutat, veyentse aquella en la precisió de suspendrer lo servey de la iluminació pública. Las espelmas y lo petroli donaren solució momentánea al conflicte.

Ara 's diu que un enginyer tracta d' aprofitar una forsa motriu propera á la mateixa ciutat, que avuy se pert, per iluminarla eléctricament.

Molta animació portaren lo passat diumenje á Tarragona las societats corals forasteras que prengueren part en lo gran festival que 's celebrá ab un concurs de públich extraordinari en la plassa de Toros.

Tant al arribar com al despedirse foren acompanyadas ab músicas y comissions de totas las societats tarragoninas que las obsequiaren en gran durant la seva estada en aquella capital.

Altres dels actes que en las mateixas festas mes cridá l' atenció, fou la inauguració solemnia que feu l' Ateneo del quadro d' honor dedicat als fills ilustres de Tarragona, en lo que hi figuran los noms de donya M.^a Josepha Massanes, Morera, Albiñana, Torres (Pere A.) Ixart, Pin y Soler y altres.

Los vehins de Canet de Mar, se queixan ab rahó de las pérduas y molestias que experimentan desde fa cinch mesos per faltarlos lo servey del ferrocarril de Barcelona á Tarragona y Fransa, ab tot y estar adobats los desperfectes que sofri la via á principis de lo passat hivern desde Arenys fins á la població perjudicada.

CRÓNICA RELIGIOSA

LA NOVA ENCÍCLICA DEL PAPA

S' ha publicat ja la tan esperada Encíclica Pontificia sobre la qüestió social. Sense haverla vista, molts son los periódichs del univers que s' han apressurat á dar-ne extractes mes ó menos exactes. Los corresponsals telegráfichs dels principals diaris n' han dat també mostra, sols per referencia molts d' ells, y per tant incompleta y á vegadas poch fiel.

En altre número ne darém compte per extens; avuy nos limitarem á fer constar la importància excepcional que tot lo mon, creient y no creient, dona á eix acte transcendent del Papa Lleó XIII. Esta importància ve com resumida en un article de un diari lliberal italià, *La Correspondencia de Roma*. Es una nota que cal transcriure:

«Es avuy un document humà escampat en fullas volants sobre 'l marbre de la impremta; y demà serà lo gran succés per los periódichs, per los filosòfs, y per tots aquells que tenen algun desitx de fer be á la humanitat. L' ànima del vell Pontífice romà, del successor de Pere, lo pescador d' homens, l' ànima del home y del sacerdot que veu de molt alt la humanitat, no podia assistir indiferent al antagonisme social y á la lluyta de classes. Lo Christ es lo primer dels demòcratas, la Iglesia es desde son origen, en sa essencia mateixa una gran escola de democràcia...

«May com ara lo desorde econòmic havía sigut tan fondo; may las classes socials havían estat tan prop de venir á las mans; may las *huelgas* havían sigut ni tan freqüents, ni tan imperiosas, ni tan amenaçadoras; y may tampoch la fraternitat de la Iglesia y del poble, de la sotana y de la brusa, s' havía vist tan perfecta com se vegé l' altre dia á Fourmies...

«Si 'l capellà, l' humil rector de campanya no tem las balas que foradan sa sotana y s' arrisca en mitx dels dos camps, lo Papa, que te son trono en lo Vaticà, no ha de témer tampoch en fer sentir sa veu als débils y al forts: es la paraula unida á la acció.»

La Enciclica, escrita com tots los documents pontificis en llatí, consta de mes de 50 pàginas y ha sigut ja remesa als Cardenals y Nunciatures. S' ha traduït oficialment en las principals llengües, y esperam que ho será ab mes fidelitat al espanyol que altres documents de igual índole traduïts per periodistas, ó personas poch versades en lo llatí, y sobre tot en lo llatí de Lleó XIII que té la difícil facilitat dels clàssichs. Nosaltres la estam ja traduïnt directament del llatí al català, per ferne una numerosa tirada y repartirla entre 'l poble.

Algunas ofrenas ha rebut lo Papa per la reparació dels desastres causats per la explosió del polvori de Monteverde; pero alguns diaris han exagerat las xifras. Així per exemple digueren que un extranger envià desseguit cent mil franchs al Vaticà. Est extranger generós fou lo nort-americà senyor Loubat, que á l' endemà mateix de la catástrofe portá al Sant Pare un xech de vint mil pessetas. Lo mateix senyor es qui ha costejat la estàtua de Lleó XIII, que s' ha de colocar en la Universitat de Washington.

S' ha organitzat á Roma un Comité per promoure la erecció de un monument á Cristófol Colón, en una de las plassas de la Ciutat Eterna. La inauguració se farà l' any vinent, quart centenar del descobriment de l' América.

Lo moviment á favor de la observància del diumenge es general. Lo Parlament de Dinamarca acaba de votar una lley important, en virtut de la que todas las botigas haurán d' estar tancadas tots los diumenges y

dias de festa legal, desde las nou del matí. Solament als barbers se 'ls permetrá tenir obert fins á mitx dia.

Los empleats de tranvias, cotxes, correus y oficinas públicas, haurán de tenir també un dia de repós per setmana, ab l' obligació que aquest repós cayga todas las quinzenas en diumenge.

La Sagrada Congregació de Ritos, accedint á la demanda de moltes societats catòlicas de Bèlgica, ha decidit proposar al Soberà Pontífice que sia declarada Patrona del estat lliure del Congo la Santíssima Verge.

Lo proxim Consistori s' ha fixat pel dia 4 de Juny per la part dita secreta, comprenent la creació de cardenals y preconisació de Bisbes, y 'l dia 4 per la part pública, ó sia imposició del capelo al Emms. Vannutelli y Dunajewski.

Alguns diaris extrangers fan lo reclam de un Banc americà, dihent que está patrocinat per lo Cardenal Rampolla.

Estam autorisats per assegurar que es fals, y que la Santa Sede no patrocina establiments de crèdit d' un modo especial.

Lo periódich berlinés *Post* publica un article, ab motiu de la festa de Pentecostés, y diu que es necessari dar forsa á la Iglesia, per salvar á la societat dels perills que l' amenaçan.

Una religiosa francesa de la Congregació del Perpétuo Socors, en Levallois-Perret, ha tingut la heròica abnegació de prestar-se á la operació dolorosa de dar la pell de son bras per curar á un noyet que de resultas de una terrible cremadura al colze li havia quedat l' os descobert.

La bona monja sufri la operació sense exhalar la menor queixa.

Ha mort á Roma lo Pare Jesuïta Brunengo, redactor de la *Civiltà Cattolica*. Entre sos treballs ocupan un primer lloch sos estudis sobre 'ls regnes de Assiria y Babilonia, sobre la donació de Carlemany y sobre 'ls destins de Roma.

Un periódich de Pas-de-Calais, *L' Independent*, acaba de publicar lo següent:

«Un taberner de Bois-en-Ardres dava balls ab molta freqüència y semblava escullir ab preferència las festas religioses mes solemnes, fins lo de la primera comunió que per tot arreu re respecta molt.

Ara fa dos anys, se doná una missió en la parroquia: donchs lo taberner procurá dar una serie de balls. Fins ne doná 'l dia de conclusió de la missió que terminá ab l' acte de erigir un calvari en lo cementiri, molt aprop de la taberna.

Lo rector, que te todas las simpatias de la població lo havia diverses voltas anomenat, pero sempre en va.

Aquest any feu ball lo diumenge de Pasqua y 'l dia de Pasquetas, en que se celebrá la primera Comunió, haventhi un de sos fills que combregava per primera volta.

Aquest darrer escandol ompli la mesura. Al dilluns á la nit lo taberner se sentí atacat de agudissims dolors, y mori repentinament sense poder rebre cap auxili.»